

Живио Престолонаследник!

Док су се са стародревне београдске тврђаве орили топовски хитци, а са Саборне цркве брујала звона и јављала радосну вијест, да се је родио Престолонаследник, брзојавна и телефонска жица јављала је ту радосну вијест диљем наше простране и дивне Краљевине. И у један час зазвирала су звона од Вардара до Триглава, од Јадрана до Дунава, топовска пуцања проламају је зрак, а из свачијих уста чуо се само један узвик: **Живио Престолонаследник!**

Ово је велик и славан догођај у животу нашега народа. Ово је прии пут у историји да сви Срби, Хрвати и Словенци, славе у слободи заједно рођендан свога Престолонаследника! Морало је да проухуји много вјекова ропства и јада, мука и невоља, да наш народ постане слободан и да буде уједињен под жезлом славом овјенчане Династије Карађорђевића.

Карађорђе био је први, који је дигао барјак за слобвду свога рода, а његов унук Краљ Петар I. постао је Краљем Ослободитељем!

Њ. В. Краљ Александар Оца је достојан потомак својих великих пређа, био је десна рука Свога Великога Оца. У свим бојевима, на свим ратиштима, од 1912 — 1918 предводио је своју храбру војску у рату за Ослобођење и славодобитно летоио из победе у побједу, док коначно није свануо Велики Дан — дан потпуног народнога ослобођења и уједињења свих Срба, Хрвата и Словенаца.

Ликуте горе и долине кршне али поносне Далмације, јер се је родио унук Великога Краља Ослободитеља!.. Ликују народе над овим великим и свијетлим Даном, кад нас обасја ново сунце из Краљевскога Дома! Дрхте! наша каменита брада од радости и кад вас упитају веселе птичице: „Шта вам је?“ — реците им, да и оне својом радосном пјесмом поздраве рођење Престолонаследника нашег!

Наше Ослобођење и Уједињење везани су уз славни и херојски Дом Карађорђевића, нека и наша будућност буде — за увијек спојена с тим славним Домом!

Живио Њ. В. Краљевић Престолонаследник!

Живио Њ. В. Краљ и Краљица!

Живили Карађорђевићи!

У четвртак у 5 сати пробудио је београдске 101 хитас из топа у знак веселог догођаја у Двору. Грађани су са великом напетостићу бројили топовске хице а кад је био испашен и стоипрви хитац настало је неописиво веселе по свим улицама и јавним мјестима Жандари и припатна лица палили су на улицама из револвера у знак весеља. Цијели Београд био је одмах искривен. Пред Двором се сакупила огромна маса грађанства која је манифестовала.

Према личничким изјавама Њ. Вел. Краљица Марија породила је у 2 сата 55 часа здраво мушко дијете. Порођају су присуствовали личнички Антић, Здравковић и Коен. Новом Краљевићу дано је име Стеван. Мајка Краљица Марија и дијете потпуно су здрави, што су личнички констатовали.

Порођај је протекао врло лагано. Понорођени пријестолонаследник веома је здрав, пун, има велике црне очи и црне косе.

Чим се сазнало за радостан догођај кренули су у Двор председници Народне Скупштине Јовановић, те министри Велизар Јанковић и Перихи одмах према штатутима Двора саставили протокол о сретном догођају. Текст протокола био је овај: „Потписани позивани од Њ. Вел. Краља Срба Хрвата и Словенаца, Александра I да присуствују порођају Њ. Вел. Краљице Марије састали су се у Краљевском Двору јутрос 6. септембра 1923. и увјерили се да је Њ. Вел. Краљица Марија супруга Краља Александра I. родила мушко живо дијете јутрос 6. септембра 1923 у 255 сата. За потврђење овога састављен је и потписан овај акт у Двору Њ. Вел. Краља у Београду.“

Председник Народне Скупштине Јовановић, замјеник министра председника Јанковић и министар правде Перихи.

Позивају се

све организације Народне Радикалне Странке, у области Сплитској, које још нису извршиле наредбу Главног Одбора о избору поних мјесних и среских одбора, да то неизоставно учине у току наредне седмице и да резултат одмах јавно Окружном Одбору и његовом органу „Далматинском Радикалу.“

Окружни Одбор.

Позив

на сједницу Окружног Одбора, која ће се држати у Сплиту дана 23. септембра у 9 сати јутро.

Дневни ред:

1) Конституисање новог Обласног Одбора 2) Извјештај народних посланика о политичкој и парламентарној ситуацији 3) Извјештај председника среских одбора о стању странке у срезовима 4) Доношење одлуке о органу странке 5) Евентуалија.

По чл. 42 Статута Нар. Радикалне Странке, Окружни, односно Обласни Одбор састављају: 1) Председници и потпредседници среских одбора: бенковачког, кишког, шибенског, симског, сплитског, имоћанског, макарског, брачког и хиарског. 2) Председник и потпредседник мјесног одбора Сплитског. 3) Народни посланици днају изборних округа,

У Сплиту, 1 септембра 1923.

Тажник: **Др. Никола Суботић.**

Председник: **Др. Урош Десница.**

Kriza evropskoga mira.

Evropski mir opet je u opasnosti. Duh, koji danas vlada u dvoranama i kabinetima palače Chiggi, opasan je cijelom čovječanstvu. Talijanski imperijalizam, ta patološka pojava posljednoga stanja u Evropi, nije mirovao, kad se je odlučivalo o sudbini našega Primorja i naših krajeva. San o »mare nostrum« tako je uplivišao, da su razum i obziri, prema čovječanskim idealima, morali uzmaći pred zakonom sile. Italija se odrekla Dalmacije teška srca. Ako su odgovorni ljudi Italije to premučali, o tom ipak ne može biti sumnje, jer je jasno kao bijeli dan, da s tim nisu prestale funkcionirati one sile, koje danas u Italiji faktički odlučuju i vode glavnu ulogu. Okupacija Krla jasan je dokaz, da Italija traži da bude jedini gospodar na svim obalama Jadrana. Bolje prilike, od umorstva talijanske vojne komisije, Italija nije mogla nu prizeliniti. Drugi dokaz, da fašistička Italija hoće prisiliti Grčku da padne na koljena, jest činjenica, da talijanski ultimatum sadrži zahtjeve, koje nebi primio niti kakav abesinski vladar, kamo li parlamentarna vlada Grčke, članica Društva Naroda.

Grčki odgovor bio je tako jasan, koncilijantan i zadovoljavajući, da ga talijanska vlada nije smjela odbiti. Grčka je išla do skrajnjih granica, preko kojih nije mogla niti smjela preći, a da ne povrijedi svoj suverenitet i čast svoje države i naroda. Ali je na taj odgovor Mussolinijeva Italija odgovorila kategorički »Ne!« Stavila je zahtjeve, koje grčka vlada na nijedan način nije mogla ispuniti. Umorstvo talijanske delegacije treba i mora se najostrije osuditi. To nemože niko opravdati. Italija je imala pravo istupiti u toliko, da zaštiti svoj interes, da pokaže kako se moraju poštivati načela međunarodnoga prava. Imala je pravo na potpuno zadovoljstvo. Ali ona je stavila zahtjeve koji sliče onim Austrije Srbiji iz 1914. godine. Ona očevidno ide za tim da izazove casus belli. Još više. Fašistička je vlada poslala na Krf svoju kaznevu ekspediciju. Talijanska ratna mornarica pucala je na otok i na mirno grlaganstvo. Za talijansku krv protekla je i grčka krv. Ko sada više ugrožava svjetski mir?

Izmeglu Engleske, Rusije, Francuske i Austrije bio je sklopljen 1815 g. poznati aranžman u pogledu sedam jonskih otoka. Taj je put dobila Engleska protektorat nad Krfom i blizim otocima. Lord Palmerston izjavio je nekom prilikom, da se Engleska ne može odreći Krla, jer da je taj otok ključ Jadrana, jer leži izmeglu Gibraltara i Malte i jer je važna strategijska tačka. Ta se teza nije dugo održala. Slavni Gladstone sa svečanom predajom otoka Grčkoj zadobio je simpatije engleskoga naroda, koji ljubi slobodu. Engleska je taj put povratila jonske otoke Grčkoj, jer su njeni mudri državnici bili uvjereni, da je to stanje — engleski protektorat — neizdrživo. Veselice su g. 1864. svečano zajamčile Krlu neutralnost. Italija prelazi preko granice, koju odreguje međunarodno pravo i ona negira činjenicu, da je Engleska povratila grčki posjed. Fašizam se igra vitalnim interesima Evrope i čovječanstva, kad postupa s Krfom, kome su Engleska, Rusija i Francuska garantirale neutralnost, kao kakvim neriješenim problemom.

Na Društvu Naroda sada je da pokaže svoju moć. Ako je Grčka skrivila, neće se sredstva, s kojima će se spriječiti politika proljevanja krvi. Ako pak Italija hoće da izazove konflikt, u kom bi sama sudila i to pomoću svoje armade i flote, mora čit svijet energično istupiti protiv histeričnom fašizmu, koji teži za imperijalizmom i hoće da ponovo baci Evropu u novo, možda još strašnije, krvoproliće.

Danas je svjetski mir ugrožen. Da li je Italija svjesna dalekosežnih posljedica? Zar je zaboravila 1914 godinu?

Politička situacija.

Beograd, 6. septembra.

U federalističkom bloku počinje se pomalo proučavanje situacije. U Zagrebu su ovih dana boravili prestavnici muslimanskog kluba i razgovarali sa Radićevcima. U utorak su otišli u Ljubljani. Boravci u Zagrebu, došli su u dođir s vodstvom HRSS, htijuci se informirati o položaju nakon Radićeva odlaska u inozemstvo. Razgovarali su i s vignijim ličnostima iz Hrvatske zajednice. Ti su muslimanski delegati poslani, da se tačno informiraju i u Zagrebu i u Ljubljani. pa da onda o svemu izvijeste stranku, da bi mogla zauzeti svoje stanovite prema novoj situaciji. U Zagrebu su zamoljeni od vodstva HRSS, da i njih nakon povratka iz Ljubljane izvijeste o položaju, a napose o stanju razgovora dr. Korošca s radikalnim političarima, te o raspoloženju u Sloveniji posebno u redovima SLS, nakon svih vijesti i glasina o susretu dr. Korošca s Lj. Jovanovićem, dr. Velizarom Jankovićem i audijencije kod Kralja. Sva očekivanja, da će dr. Korošec doći u Zagreb i sam podnijeti izvještaj vodstvu HRSS o najnovijim dogajajima nisu se nikako ispunila. Jer dr. Korošec, kad nema u Zagrebu Radića, ne pokazuje nikakve sklonosti, da dolazi i da razgovara, a pošto vodstvo HRSS reprezentira nadmoćnu većinu u revizionističkom bloku, ne drži, da bi oni trebali ići u Ljubljani po informacije. Tako su jučer muslimanski delegati krenuli u Ljubljani s dvostrukom misijom: da informiraju Sarajevu i Zagreb, odnosno dr. Spahu i Radićevce.

Zagrebačke policijske vlasti otpočele su već seriju hapšenja onih ličnosti koje ne štiti poslanički imunitet, a umješana su u Radićev veleizdajnički rad. Prvi je uhapšen Milan Prpić industrijalac i jedan od glavnih saučesnika Radićevih, čovjek koji je dobrim dijelom finansirao separatistički pokret. Materijal o njegovom anti-državnom radu bio je sreglen još prošle nedjelje i njegovo hapšenje nije ni najmanje iznenadilo ljude posvećene u Prpićevе intimne odnose sa Radićem. Pa ipak u blokaškim krugovima u Zagrebu poslije hapšenja Prpića osjećaju se prilično uzbuđenjem, jer se najzad увидilo da vladine odluke o strogim mjerama prema Radiću i njegovim saučesnicima nisu samo novinarske senzacije, kao što su ih u Zagrebu zamišljali.

Istraga protiv ostalih Radićevih saučesnika privodi se kraju i ovih dana očekuju se nova hapšenja.

»Politika donosi: Vlada se jučer na sjednici ministarskog savjeta, pored ostalih poslova, bavila proučavanjem izvještaja o grčko-talijanskom sukobu. Zastupnik ministra spoljnih poslova dr. Perić pročitao je ministarskom savjetu izvještaje iz Rima i Atene o razvoju dogajaja u talijansko-grčkom sukobu. Vlada je sinoć raspravljala o stanovištu koje ima da zaizme u ovom sporu. Polazeći sa gledišta da se sadašnja ravnoteža na Balkanu ne smije mijenjati, vladna je sinoć riješila, da sa rezervom prati razvoj dogajaja i da svoje stanovište iznese pred međunarodni forum na kojem će se riješavati talijansko-grčki sukob. O potpori, koju je Grčka zatražila od naše vlade ministarski savjet sinoć nije donio nikakve odluke, ali se vjeruje da se naša vlada ne će zauzeti za Grčku do definitivnog uređenja pitanju o solunskoj slobodnoj zoni. Poslije iskustva kojeg smo s Grčkom imali na losanskoj konferenciji, gdje joj je naša delegacija pružila prvoklasnu potporu i zbog koje je Venizelos u dva maha izrazio blagodatnost našoj vladi, vladna ne misli da ulazi ni u kakvu obvezu prema Grčkoj bez garancije s njene strane.

Краљева прокламација.

У четвртак рано у јутро састао се је мин. савјет, на свечану сједницу, на којој је потписана прокламација Њ. В. Краља Александра, којом јавља својем народу, да има Престољонаследника

Прокламација гласи:

„Свој драгом народу!

Њезино Величанство Краљица Марија родила је јутрос мушко дијете које као прворођенче по сили члана 56, нашег аемалског Устава постаје мојим наследником пријестолја Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца са свим правима која му тиме дају Устав и државни закони.

Објављујући ово шаљем радосно својим драгим Србима и Хрватима и Словенцима и свима осталим држављанима наше Краљевине свој краљевски поздрав.

Дано у нашем Краљевском Двору у Београду 6. септембра 1923.

АЛЕКСАНДАР с. р.

Слиједи зачим потписи свих министара.

Наши дописи.

Бенковац, 3. септембра.

(Жандар Радичевци.) Ми имамо једног жандармеријског наредника, који, осим једног чудног имена — зове се Чујеш — има једну љубав и једну мржњу, које га праве немогућим за његову службу у опће, а за службу у Бенковцу поготово. Тај Чујеш необично воли вино и страшно мрзи Србе.

Са ове двије своје страсти, он је, у недјељу 1. ов. мј. изазвао у Бенковцу један жалосни догађај, који је могао повући тешке последице. У једној крчми пио је и играо се је карата. Близу његовог стола пио је и служени црхвњак Вукашиновић са својим сином, редовом, коју је на боловању код куће Пијући, зајевали су стару, винску pjesму „Весела је Србадија“, који је Чујеш слушао и подносио, кад је било његово, аустријско царство Али сада, на терену, који је Чујеш намијенио Радићевој републици, он не може поднијети српску pjesму И даде забрану Вукашиновићу, да не пије даље. Вукашиновићев син могао је, на такву забрану, примјетити, да не може бити гријежа данас у пјевању српских pjesама, кад је то било дозвољено и раније. Послије те примјетбе младог Вукашиновића, наредник се Чујеш удаљио из крчме, а отац и син дођоше се и упутише кући.

На овом је морао свршити! Ако је Чујеш у крчми чуо коју непријатну ријеч, он је морао бити барем толико свјестан, ако је био тријесан, да схвати, да жандар у часу, кад у крчми пије и карта се не представља никакву власт и не врши службе. Напротиво понижаје једно и друго! Идући мирно својој кући, Вукашиновићи су били од једном заустављени од жандарске патроле, вођене од Чујеша Овај се је одмах дао на посао, да аретира војника Вукашиновића, који је не давши непосредног повода за аретирање, стао да се објашњава са наредником. Чујеш је извршио аретирање на начин, да је иритирао све гледаоце, тако да су они, са поклицима, дали наражаја својом природном и оправданом негодовању. Три пута је са бајонетом пробо у бедра војника, а и стари његов отац показује на ребрима модре знакове наредникове дјелатности. А да жалост буде још већа, дошао је назован и котарски секретар, Марцел Видовић, који је ставио у кретену руке и ноге против војника.

Само је једна мисао изражена у дјелу наредника Чујеша Он је хтјео показати, да Аустрија још живи у својим старим жандарима. Не имајући разлога, да дјелује на једном војнику, који је и ако налит, мирно ишао

својим путем. Чујеш је, употребом силе и непристојности, хтјео само пониати војску у очима народа, који у војнику гледа чувара стања, створеног на гробу Аустрије. То су осјетили гледаоци. И зато је кроз њих прострујило негодовање, које се је, срећом, задржало само на поклицима

Наредник Чујеш и кот. тајник Видовић не могу остати даље ни у Бенковцу, ни у служби државе, аа коју немају љубави [

Книн, 6. септембра.

(Злочин фратора Маруна). Учитељ Нико Шковрљ, Хрват, становао је у кући „Хрв. Музеума“, у стану, којој се је увијек давао под аеумом. Фратар Марун хтјео је имати тај стан, аа потребе музеума, како је увјеравао он, или аа новог станара, али женског рода, како су вратици са манастирског крова цвркулали.

Што му драго! Учитељ Шковрљ није желио, бити сметња ни старој науци фратора Маруна, ни пробуђеној његовој љубави. Он се је спремао, да киће из стана. Требало му је само пар дана, да му буде готов нови стан.

Сваки други власник аграде био би задовољан, да има таковог закупа, који, на саму његову жељу, оставља стан. Али фратору Маруну не да мира она стара његова, по безброју ала, спомињана природа, коју није могло угладити ни прижељкивање миловања, у дубокој јесени његовог живота.

И он, дана 18. маја, сврши једно дјело, које је један злочин и преступак против социјалног закона о становима. Унајмивши два раздијача, он је силом дао отворити стан учитеља Шковрља, па је ушавши у њ, скинуо проасоре и врата, а затим са унутрашње стране заворио улазна врата. Кад је станар, у вече, дошао са жетом пред улазна врата стана, нашао је чудо, које се није никад догодило у овој вароши.

Тад се је догодило нешто, што се може разумјети и навидити. Брао се на то ружно дјело сабрала маса пред аградом. Маса је стала на страну учитеља Шковрља, набаченог ноћу на улицу од једног свештеника који би, и по науци вјере, могао давати заклоништа онима, који га немају. Маса, револтирана, демострирала је против фратора, онако, како се то обично види код заталасаних гомила. Чули се поклици, и полетиле су каменчице! Дошла је власт, отворила је улазна врата и увела је учитеља Шковрља у откривени његов стан.

Није се ни зора помолела, а фратар је дао гласе на клици: Срби демолирали хрватски музеум! И он ту лаж и данас шири

Догађај је полиција пријавила Државном Одвјетништву у Шибенику. Злочин је фратар Маруна очигледан. Сад би морала доћи казна. Морала би, али фратар Марун каже и увјерава, да неће доћи. Мора да његово увјеравање није празно, кад је он већ прешао у офанзиву. Јер он тужи Суду Кинском за поклике на гомиле, и Кински Суд је, наизмином ревношћу, држао већ расправе и осудио браћу Покрајце на осјетљиве новчане казне.

А што каже г. Државни Одвјетник у Шибенику?

Чекамо одговор до 18. о. мј. кад ће се завршити равнио четири мјесеца од дана злочина, који је, по нашем рачуну, могао давно изићи пред суд. Тог немо дана послати Министарству Правде представку, која је већ готова.

Pred ustankom u Galiciji.

Polski listovi pišu da se u istočnoj Galiciji opažaju znaci, koji pretnozkuju buru. Vlada je odlučila da proglasi iznimno stanje i prijekli sud za slučaj, da izbije pobuna u narodu. Sad je jasnije, zašto je mitropolit Šepticki interniran. To poljska vlada hoće da sprijechi Malorusima samostalnost crkve i škole. Pokret maloruski nije obična pojava.

Домашње вијести.

Poziv radikalima na sastanak! U nedjelju, 9. o. m. u 11 i po sati pred podne u lokalima škole „Zaklade Jovana Bovana“, održace se zbor Narodne Radikalne Stranke u Sibeniku, na kome će se, po naredbi Glavnog Odbora, izvršiti reorganizacija stranke i izabrati novi mješni odbor.

Pozivaju se svi radikali Sibenika, da neizostavno dođu na sastanak.

Mješni Odbor.

Slavlje u Sibeniku. Već u srijedu Sibenikom se pronijela vesela vijest. Rodio nam se Kraljević! I ne čekajući potvrdu te vijesti, u jedan čas, Sibenik je plivao u moru zastava. Iako se popodne ta vijest demantovala, mnogi nehtjedoše vjerovati i ostaviše zastave da se viju, kao da su znali da će već sutradan opet morati vijati. U četvrtak, oko 10 sati, došla je iz Beograda službena vijest, da se je rano u jutro, u 2 sata i 55 časa, rodio mladi Kraljević, prestolonasljednik. Na tu radosnu vijest, Sibenik je bio izvan sebe, od veselja, od sreće i zadovoljstva. Pošto se svijet nije zadovoljio samo tom kratkom vijesti: Rodio nam se Kraljević, već je tražio opširnije vijesti, to smo izdali izvanredno izdanje lista.

Poslije podne općinski upravni odbor izdao je proglas, u kom se među ostalim veli: »Junačka dinastija Karagjorgjevića doživljuje jedan od najradosnijih događaja, a s njome se iskreno vesele svi Srbi, svi Hrvati i svi Slovenci od Triglava do Vardara, od Jadrana do Caribroda. Vesele se i braća naša preko međa naše države, jer u Novorogjenčetu vide zalag ljepših dana u nedalekoj budućnosti. Nije ovo veselje tek izvanjsko, običajno; ono izvire iz dna duše narodne, jer je ovo prvi put poslije dugih vijekova ropstva, što u cijeloj državi Srba, Hrvata i Slovenaca možemo svi jednako radosno da uskliknemo: Živio Kraljević Karagjorgjević!...«

U četvrtak na večer u 8 sati, obilazila je gradom glazba, udarajući narodne darovite, dok su iz Hotel »Kosova« bacani vatrometi.

U petak u 9 sati u jutro glazba je opet obilazila gradom, a u 10 sati bilo je svečano blagodarjenje u katoličkoj katedrali, koje je služio kazonik Gojanović. U 10 i po bilo je blagodarjenje u pravoslavnoj crkvi, koje je služio sam episkop Danilo. Blagodarjenju u jednoj i u drugoj crkvi, prisustvovali su prestavnici vlasti, vojske, grada, Sokola, korporacija i društva, kao i mnoštvo građana, te kopnena vojska i mornarica. Svi dućani bili su zatvoreni.

Pozdrav Općine. Maršalatu Kraljevskog Dvora - Beograd.

Velikoj radosti našeg Viteškog Kraljevskog Doma i općem narodnom veselju, u ime građanstva i cijelog ovog pučanstva, koje se još najmilije sjeća nedavne posjete Njezina Velikanstva, pridružuje se najiskrenijim čestitkama iz pokliete: Živio Kraljević! Živila Dinastija Karagjorgjevića! Općina Sibenik. Predsjednik: Blažević.

Pozdrav Sokola. Preko Maršalata Dvora u Beogradu, naš Soko poslao je u četvrtak sljedeću brzjavku: Sokolsko Društvo u Sibeniku, ushićeno današnjim velikim i radosnim događajem, podastirajući osjećaje najdublje privrženosti i odanosti junačkoj dinastiji Karagjorgjevića, kliče najmlagijem Sokolu bratski: Zdravo!

Invalidi Kraljevića. Dvorskoj kancelariji - Beograd.

Prigodom sretnog dana u koji se rodi prvi Kraljević i nasljednik prijestolja slavne oslobođilačke dinastije Karagjorgjevića. Sreski odbor ratnih invalida u Sibeniku podastire svoje smjerne čestitke i želje: Bog da pozivi mladog Karagjorgjevića. Tajnik: Skejčić.

Uregjenje saobraćaja. U ponedjeljak dolazi u Sibenik g. Svrlijuga, gen. direkt. J. Plovidbe, glede uregjenja saobraćaja između Sibenika i otoka.

Krlomčarenje špirita. U stvari krlomčarenja špirita koje je pokušao Slavomir Škarica, 30. avgusta, i na što smo se bili osvrnuli u svoje vrijeme, doznajemo, da je u tu stvar bio upleten i Ivan Čatla iz Mandaline, koji je zatvoren, jer nije mogao da položi kauciju. Škarica je pak pušten na slobodu, od rasprave, pošto je jamčio sa cijelim svojim pokretnim i nepokretnim imetkom za svotu od 447.645 dinara. Kao kauciju za zaplijenjene konje i kola odmah je položio u gotovu 18.200 dinara.

»Narodna Straža« u svom posljednjem broju izvolila se je na nas nešto naljutiti, pa je skoro cio list nama posvetila. Vidi se da ih istina boli.

Poziv na glavnu skupštinu »Gradske knjižnice«. Sazivam IV. redovitu glavnu godišnju skupštinu, koja će se održati u subotu, 15. o. m. u 17 sati u prostorijama »Sokolskog društva« s ovim dnevnim redom: I. Čitanje zapisnika prošle skupštine. II. Izvještaj funkcionera odbora. III. Izvještaj revizionog odbora. IV. Apulstorijski staroj Upravi. V. Biranje nove uprave. VI. Pitanja i predlozi. — Sibenik, 8. septembra 1923. Predsjednik: Milivoj Ivić, stud. jur.

Žigice Jadranske Straže. Izišle su u prometu žigice Jadranske Straže. Na kutijama je zastava naše ratne mornarice s lozinkom »Čuvajmo naše more«. Žigice su veoma dobre kvalitete a cijena je obična. Etikete su štampane samo latinskim i ćirilskim pismom, pa ih svak može nabavljati po svojoj volji. Treba u naruci izričito naglasiti, dali se želi s latinskim ili ćirilskim slovima. Za sjevernu Dalmaciju je skladište kod tvrtke Josip Jadronja — Sibenik. Ovim je žigicama naša Jadranska Straža, pokazala opet, kako se aktivno radi u ovoj narodnoj ustanovi, pak očekujemo od svih svjesnih sinova naše domovine da će upotrebljavati ove žigice, koje bi u propagandistički fond Jadranske Straže imale donijeti lijepe svote.

Bilješke sa putovanja.

Nazadovanje radčevštine.

Prošao sam Imotskom i Sinjskom Krajinom, gdje je narod zadnjih izbora dao množinu glasova za Radika. U razgovoru sa stariim znanicima i prijateljima doznao sam, da sada narod malo vjeruje u prazna obećanja Radčevima. Kazivao mi je jedan stari nepismeni težak, kako mu je žao, da je povjerovao Radčevim obećanjima. Eto mi mali čita biljbu, u kojoj stoji, kako se odna na početku svijeta u raj u tukle vojske dobrili anđela sa opakim vragovima, kako je anđeo oružan čuvao vrata raja zemaljskoga, kada je iz njega prolijeo Adama i Evu. Pa eno izabrani Bogu dragi žudinski narod neprestano se je borio sa vojskom neprijateljskim, a i naš narod eto neprestano pjeva o junačkim vojskama, što se bore za krst časn i slobodu zlatnu. Pa što bi od nas bilo sada, kada nas ne bi branila naša junačka vojska od mnogobrojnih neprijatelja koji nas okružuju sa svih strana? Mlagi pako ljudi, koji su po svijetu putovali, kazivali su za čudjenjem, kako po svemu svijetu svuda ima vojske i kako će je vazda biti, jer bez nje nema sigurnosi. Jedan daroviti mladić je u krcini pobijao radčevca navodom iz svetoga evanđelja, da je Isus naš Spasitelj naredio, da se kralju plaća porez Bogu božje, a Kralju kraljevo. Suvije kako je Isus pofalio onoga carinika, što po božno Bogu se molio, dakle priznao je i carinu. A da su to potrebite straze sigurnosti proti opakoj čeljadi, proti zloničnicima pokazao je Isus svojim primjerom, kada je biđen i štapom protjerao trgovce iz hrama Gospodinova. Pa i to je još napominjao, kako je Isus priznavao potrebu, da bude činovnika i pustio se da mu oni sude i td. Slična govorenja slušao sam u raznim mjestima i vidi se očito, da naš daroviti narod uvijga pogriješku koju je učinio vjerujući varavim obećanjima Radčev i njegovih zanešnjaka, kojih prije ni čuo ni vidio nije. Osobito su se isticali zdravim slušanjem oni mladi ljudi, koji su bili u raznim republikama Amerike i kazivali, kako se u svim republikama vlada kao i kod nas: vojska, činovnici, porez, carine, oružnici, financiери.

Putnik.

Brzjavne i telefonske vijesti.

Stanje Kraljevića.

Nj. V. Kraljica sama doji Prestolonasljednika, koji je veoma zdrav i dobro razvijen.

Do sada je u Beograd stiglo oko 6.000 čestitaka iz zemlje, a preko 3000 iz inostranstva. Krštenje će biti skorih dana. Kum će biti engleski princ vojvoda od Yorka. Rumunjska Kraljica stigla je u Beograd. Kraljević dnevno prima bezbroj darova.

Italija i Kraljevina SHS.

Sastanak Pašica s Poincareom.

BEOGRAD, 8. Predsjednik vlade g. Pašić posjetio je predsjednika Francuske vlade Poincare'a i s njim dugo konferirao. Razgovor se kretao o riječkom pitanju, kao i o grčko-talijanskom sukobu. G. Pašić je detaljno informirao francuskoga premijera o našem stanovištu u jednom i drugom pitanju. Uza sve to, što je vlada pozvala g. Pašica na trag, on se do danas nije vratio. Francuski službeni krugovi drže, do ča se g. Pašić zadržati dulje u Parizu, da se konačno riješi i uredi riječko pitanje, koje još uvijek visi između Kraljevine SHS i Italije.

PARIZ, 8. Politički krugovi primili su vijest, da su se zostriili odnošaji između Kraljevine SHS i Italije radi Rijeke i okupacije Krfa. Novine pišu, da se na horizontu pojavio oštar sukob između Rima i Beograda. U Beogradu se smatra okupacija Krfa provokacijom i pripremom Italije za navalu na Kraljevinu SHS.

RIM, 8. U Italiji se opaža veliko kretanje vojske i prenos ratne municije. Demonstracije protiv Grčke i Kraljevine SHS. su na dnevnom redu.

BEOGRAD, 8. Za večeras se očekuje dolazak g. Pašica. Dr. Nintić ostace i dalje u Ženevi, jer je on najpozvaniji da zastupa naše stanovište u Društvo Narodu o grčko-talijanskom sukobu.

Ministarski savjet održao je dugu sjednicu. Pročitani su svi izvještaji dra Nintića, koji javlja, da su sve male države saglasne svim silama podupirati stanovište Engleske, da se u grčko-talijanskom sporu prizna potpuni autoritet Društva Naroda.

Vlada je sporazumna sa gledištom Nintića, da se naša Kraljevina što manje eksponira u grčko-tal. sukobu i da stoji odlučno na stanovištu: »Balkan balkanskim narodima«.

U političkim se krugovima smatra okupacija Krfa kao prvi pokušaj talijanske ekspanzione politike, dn se Italija tvrdo usidri na Balkanu. Italija kuša svim sredstvima očuvati svoj prestiž. U slučaju ozružanog sukoba, politički krugovi drže da će naša Kraljevina stati na grčku stranu.

Pitanje Rijeke.

BEOGRAD, 8. Šef naše paritetne komisije dr. Ribarž stigao je u Beograd i izvjestio vladu o radu paritetne komisije. Pošto paritetna komisija nije postigla sporazum, to se više neće ni sastajati. Pregovori o Riječi vodiće se direktno između Beograda i Rima. Pošto su sada u Italiji uzbijeni duhovi, to će se pregovori o ovom pitanju za sada odgoditi. Naša vlada stoji odlučno na zaključku Rapalskog ugovora. Ako ne dogje do sporazuma naša će vlada predati cijelu stvar inegjunarodnom sudu, čiji predsjednik je predsjednik Švicarske.

PARIZ, 8. Italija namjerava uputiti oštar ultimatum Kraljevini SHS radi Rijeke

Financijski odbor.

BEOGRAD, 8. Za ponedjeljak je sazvana sjednica financijskog odbora. Najprije će se raspravljati o zakonu o taksama, a onda o budžetskim dvanaestinama za oktobar, novembar i decembar. Dvanaestine kao i cijeli budžet moraju biti gotovi do 20. ov. m. j., do sastanka plenuma Narodne Skupštine.

Italija i Društvo Naroda.

PARIZ, 8. Italija se najodlučnije opire da Društvo Naroda riješava njen spor s Grčkom. Italija traži potpunu zadovoljštinu od Grčke i neće se pokoriti odluci Društva Naroda.

Nije nužno trpiti reumatizam i kostobolju. Irganje u krizima jer REUMATIS odstranjuje boli za kratko vrijeme Glavno skladište za Sibenik i okolicu je ljekarna Beres.

Iznajmljuje se dućan ispred okružnog suda. Obratiti se vlasniku Mati Tafra.

Акција против Италије.

Енглески као и француски водећи политички кругови, чекајући одлуке Друштва Народа врло су резервисани у својим изјавама о грчко-талијанском конфликту. Међутим се из опрезних изјава водећих државника даде закључити, да су преговори у питању споразума Лондона и Париза знатно напредовали. Иако Поенкаре и Лорда Керзона дошло је до споразума у томе, какве ће кораке Француска и Енглеска подузети да се сачува мир на Балкану. Средства за одржање мира имају бити помирљиво посредовање Друштва народа и споразум са малом антантом. Добро информирани кругови кажу, да су се Енглеска и Француска већ споразумјеле и о санкцијама против Италије у случају да она не призна пресуду Друштва народа. Војнички стручњаци француске владе доказали су, да су државе мале антанте, захваљујући француској сарадњи, боље оружане са специјалним оружјем него Италија, и да са успјехом могу онемогућити сваку ратничку политику Италије на Балкану. Упозорава се, да је подмукла и протуантантна политика Италије довела до савеза између Италије и Мађарске и да је Италија отворено саботирала рзоружање Мађарске. У Бугарској су такође талијански агенти допринијели паду Стамболијскога и у Софији довели на владу министарство, које се састоји из слијепих присташа Италије. У Грчкој је Италија такође покушала да доведе на владу генерала Метаксаса. Италија је била спремна, да искористи прву прилику да оствари своје неоправдане аспирације за хегемонијом на истоку и на Балкану. Преурањена окупација Крфа дефинитивно је демаскирала талијанске намере.

Помажите „Просвјету“!

Povodom jednog ispravka.

Povodom ispravka koji vam fra Mijo Kotaraš nameće pozivom na poznati § zakona o štampi, osjećam dužnost da vam saopštim da je fra M. Kotaraš za prvih dana rata često dolazio na sinjski vojnički sud, gdje je imao duže konferencije, »in camera charitatis« sa poglavicom tog suda, potpukovnikom Koksteuom. Na vojničkom sudu u Sinju, ja sam prvi put i vidio mračnu, torkvemadsku figuru strašnoga frafra. Težitelno cerninamje Sinja vojskom i hapšenje sinjskih rođoljuba (Tripalja, Grabovaca, Buljana i ostalih) dogodilo se neposredno poslije jedne take fra Mijine posjete.

Šta je fra M. Kotaraš govorio povodom strijeljanja Onisima Popovića to ja neznam, ali da Popovićeve pogibija nije mnogo potresla gubljenje srce serehičnog franjevca vidi se i po tom, što su — neznam dali po njegovom naputku, ali svakako ne proti njegovoj zabrani — pristaje njegove stranke ići na mjesto, sa kojeg je oduševljen Popovićev lješ, da na usirenu i zgrušanu krv mučenika, vrše tjelesnu potrebu!

Nego to nije možda ni toliko strašno, koliko se našoj bolesnoj osjetljivosti pričinja: na riječniku dušobrižnika sinjskog naroda možda i takav hod ima naziv »hodočašće«!

Boško Dusića.

Rezultat općinskih izbora.

Konačno je min. unutrašnjih djela izdalo službeni izvještaj o rezultatu općinskih izbora u Srbiji i Crnoj Gori.

Svega je izvršen izbor u 2243 općine i prema ovim zvaničnim podacima dobili su ukupni broj dosada: Radikali 1418 općina, demokratski 531 općinu, zemljoradnici 79 općina, neutralni 81 općinu, neizvršeni izbori u 95 općina, republikanci 10 općina, radnici 1 općinu, džemijet 21 općinu, nema podataka u 7 općina.

Вијести.

Шпањолска. Јављају из Мадрида, да су шпанске трупе у биткама у Мароку имале 300 мртвих и рањених — Ианепада је савана сједница шпанског кабинета, на ком је министар-председник реферисао о побуни војника на Малаги, који су одрекли послушност и почели пуцати на своје офицере, када су требали бити упућени у Мелилу. Власти су успоставиле ред. — Комунистички радници рудари страјкаши, приредили су демонстрације у Мадриду и пуцали на трамваје. Полиција је морала употребити оружје ради растурања демонстраната.

Пред новим убиствима. Сазнаје се, да македонствујући припремају атентате на остале избегле чланове Стамболијевске владе. Бугарски политички емигранти, који живе у Прагу, добијају пријетне писма. Атентатор Николов је изјавио, да је хтео убити и Обова, на што је имао више пута zgodne прилике, но морао је одржати ред, пошто је Даскалов био први на црној листи.

Дар Миха Михановића. Министарство Просвете добило је извјештај од нашег Генералног Конзулата у Буенос Аирсу, да је г. Миха Михановић, који је, као што је познато, родом из Далмације, подарно својој општини у Стону суму од милион динара. Према жељи г. Михановића од те ће се суме трошити у првом реду на болесну школску дјецу, а затим и на сиромашније сељачке стонске општине. Г. Михановић жељи још да се из те суме набавља сапун, писаљке, таблице и књиге, које ће се дијелити бесплатно свој школској дјечи у општини Стоној.

Pretplatnici obnovite - -
- - i podmirite pretplatu.

BANCA DALMATA DI SCONTO D. D.

PODRUŽNICA ŠIBENIK

Prima uloške na knjižice i na tekući račun. - Eskomptira mjernice. - Obavlja sve burzovne naloge te isplate na sva tuземna mjesta. - Izdaje čekove i kreditna pisma. - Financira trgovačka, obrtna i industrijalna poduzeća. - Obavlja sve štedioničke i bankovne poslove najkulantnije.

Brzojavni naslov: DALMASCONTO.

21

Чок и Манојловић

фабрика црквених воштаних свећа
Шибеник (Далмација).

Израђује црквене воштане свеће сваке величине. - Специјална парада свећа са натписима:
„Ко Крсно Име слави оном и помаже!“ и „Мир Божи, Христос се роди!“

„СРБИЈА“ прво српско друштво за осигурање у Београду

Угао Књ. Љубице и Књ. Михаилове улице

ВРШИ: ОСИГУРАЊЕ ЖИВОТА — ОСИГУРАЊЕ ПРОТИВУ ПОЖАРА — ЛОМА СТАКЛА
НЕСРЕЋНИХ СЛУЧАЈЕВА — ТРАНСПОРТНО СИГУРАЊЕ;

као и сва остала осигурања, и гарантује овим средствима:

Према стању друштвеног биланса од 31. децембра 1922. године:

1. Друштвени капитал	Дин. 5,000.000.—	Кнез Михаилове ул. бр. 1 и Сремске	
2. Фондови резервних премија	Дин. 7,147.381.01	бр. 2 и имана у Космајској ул. бр. 8	Дин. 1,000.000.—
3. Остали фондови	Дин. 15,659.827.65		
4. Непокретно имање звано Хајдук Вељко и Мали „Војник“ на углу		5. Непокретно имање у Новом Саду у Змај Јовановића улици бр. 6 а	Дин. 1,000.000.—

ИСПЛАТНА ОСИГУРАЊА ДО 31. ДЕЦЕМБРА 1922. ИЗНОСЕ:

1. У одељењу живота	Дин. 2,758.851'92		2. У одељењу пожара и транспорта	Дин. 3,098.108.06
- За Војводину постоји „Добротвор“ као филијала друштва „Србије“ у друштвеној кући.

Све информације и обавештења даје бесплатно Генерално Заступство за Далмацију: М. БУРЕНДИЋ, Сплит, Шубића ул. 4.